

Ireneusz Wiśniewski

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

WPŁYW AMBICJI ZAWODOWYCH MŁODZIEŻY GIMNAZJALNEJ NA ZMIANY STRUKTURY SZKOLNICTWA ZAWODOWEGO NA PODSTAWIE DANYCH Z WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO

Wprowadzenie

Początek XXI w. charakteryzuje się spadkiem liczby ludności zarówno na Opolszczyźnie, jak i w całej Polsce. Problemy związane z procesami demograficznymi okazały się jednymi z najpilniejszych, z którymi muszą się zmierzyć rządzący. Warunkują one wiele dziedzin życia – począwszy od edukacji, rynku pracy aż po systemy emerytalne.

Tematem niniejszego artykułu jest kształcenie zawodowe, którego realizacja w wielu przypadkach została zdeterminowana przez spadek liczby uczniów. Organizowanie kształcenia zawodowego, zgodnego z zapotrzebowaniem pracodawców, charakteryzującego się efektywnością w postaci przygotowania dobrze wykwalifikowanej, gotowej do podjęcia zatrudnienia grupy absolwentów, jest tematem wielu publikacji. Niestety stan kształcenia nie jest dobrze oceniany przez fachowców. Wśród przedsiębiorców-potencjalnych pracodawców panuje przekonanie o zbyt małym nacisku na kształcenie praktyczne, w tym na pielęgnowanie tzw. kultury pracy, którą uczeń może nabyć głównie przez czynny udział w procesach produkcyjnych, usługowych lub innych charakteryzujących daną branżę zawodową, do której są przygotowywani młodzi ludzie. D. Kotlorz pisze: „Analiza wyników krajowych badań dotyczących przyczyn bezrobocia młodych osób z wykształceniem zawodowym wskazuje, że kwalifikacje absolwentów szkół zawodowych są nieadekwatne do wymagań na stanowisku w zakładzie pracy, że kierunki kształcenia szkół zawodowych, szczególnie średnich, są słabo dostosowane do popytu na pracę, że umiejętności praktyczne absolwen-

tów tych szkół są nisko oceniane”¹. W podobnym tonie wypowiada się również R. Jończy w ekspertyzie wykonanej na zlecenie Obserwatorium Integracji Społecznej Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Opolu: „Niestety poważnym problemem powodującym i utrwalającym migrację może w przypadku regionu takiego jak Opolszczyzna stać się wysokie i niedopasowane do regionalnego rynku pracy wykształcenie młodzieży rozbieżne od struktury popytu na regionalnym i krajowym rynku pracy. Niedostatek pracy w wielu atrakcyjnych zawodach w Polsce i związana z tym konieczność wykonywania pracy poniżej własnych kwalifikacji może sprawić, że będzie ona dalej w dużej części podejmowana za granicą za wyższe wynagrodzenia”². Poza przyczynami organizacyjnymi, dla jakości kształcenia zawodowego istotne są również świadome i zgodne z zapotrzebowaniem rynku wybory młodzieży. Nie zawsze są one poparte faktycznymi potrzebami, mogą być to wybory wynikające z przesłanek ambicjonalnych. Nie ulega wątpliwości, że decyzja o wyborze szkoły jest bardzo ważna i od jej trafności będzie zależeć zadowolenie i samospelnienie ucznia, przyszłego pracownika. Jak twierdzi I. Mandrzejewska-Smół decyzja ta powinna być podejmowana przy uwzględnieniu wielu czynników, takich jak osobiste zainteresowania, uzdolnienia, zapotrzebowania rynku pracy, aspiracje, ale również warunki psychofizyczne ucznia³. Wszystkie te aspekty wpływają na stan przygotowań nowych kadr do wejścia na rynek pracy. W artykule przywołano dane potwierdzające zaistnienie niebezpiecznych zjawisk, występujących przy naborach do szkół, które występując długookresowo, mogą spowodować zwolnienie lub całkowite zahamowanie zastępowalności robotniczej w społeczeństwie.

1. Sieć szkół zawodowych na Opolszczyźnie – determinanty zmiany ich struktury

W szkołach ponadgimnazjalnych w województwie opolskim kształci się obecnie 29 634⁴ uczniów w 6 typach szkół. Największą grupę uczniów – 13 003 – stanowi młodzież ucząca się w technikach, nieco mniej młodzieży wybrało

¹ D. Kotlorz, A. Skórska: Kształcenie zawodowe kształcenie dorosłych jako determinanta zwiększenia zatrudnialności i zmniejszenia bezrobocia absolwentów. W: Współczesny rynek pracy. Red. D. Kotlorz. Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego, Katowice 2011, s. 33.

² R. Jończy, D. Rokita-Poskart: Wpływ zagranicznych migracji zarobkowych na sytuację społeczno-demograficzną województwa opolskiego. ROPS, Opole 2012, s. 14.

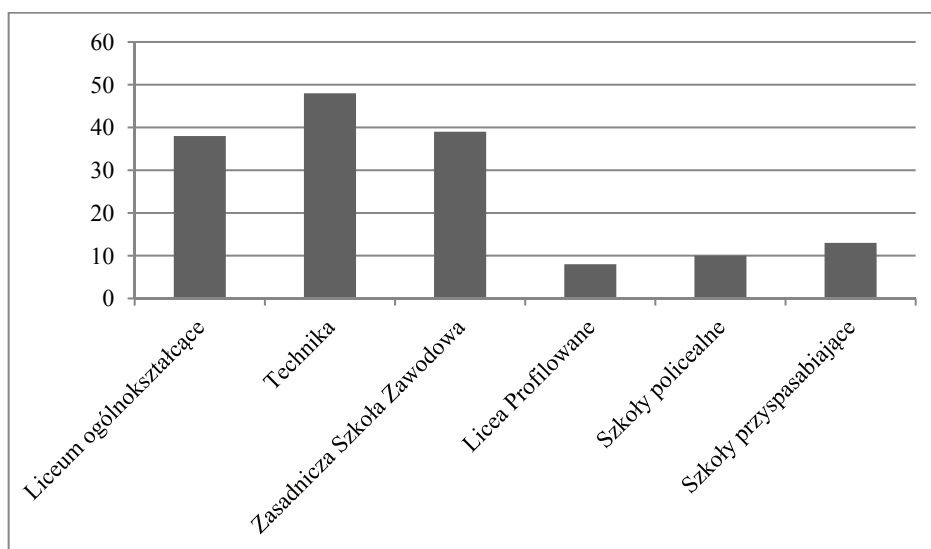
³ I. Mandrzejewska-Smół: Edukacyjno-zawodowe wybory młodzieży gimnazjalnej. Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz 2010, s. 9.

⁴ Informacja. Kształcenie w województwie opolskim a potrzeby rynku pracy. Komisja Polityki Regionalnej, Gospodarki i Turystyki Sejmiku Województwa Opolskiego, Opole, październik 2013, s. 90 (tekst niewydany – maszynopis, w dyspozycji autora artykułu).

kształcenie ogólne w liceach ogólnokształcących – 10 571. Trzecią grupę pod względem wielkości tworzą uczniowie zasadniczych szkół zawodowych, których w roku szkolnym 2013/2014 jest 5 454. Pozostałe typy to szkoły przysposabiające do pracy – 255 uczniów, licea profilowane – 233 oraz szkoły policealne 118. Młodzież województwa kształci się w 156 szkołach. Wykres nr 1 przedstawia ilość szkół poszczególnych typów.

Wykres 1

Liczba szkół ponadgimnazjalnych w województwie opolskim
w roku szkolnym 2012/1013

Źródło: Opracowanie na podstawie publikacji „Informacja. Kształcenie w województwie opolskim a potrzeby rynku pracy”.

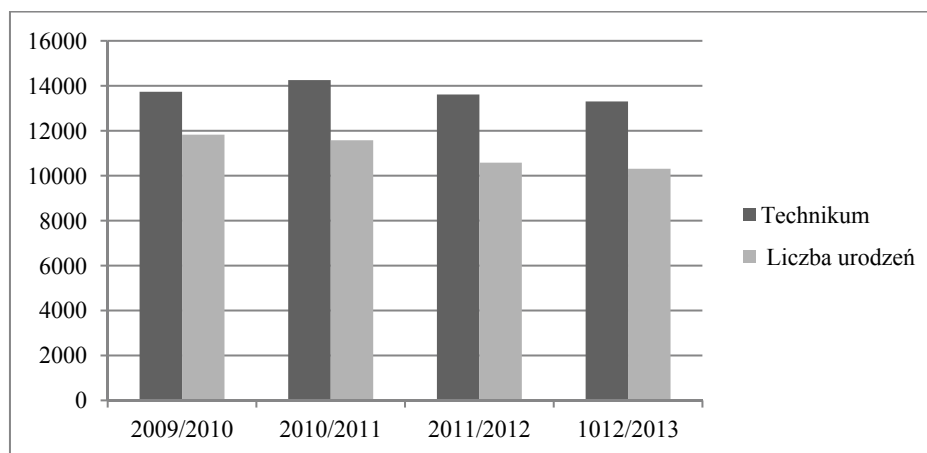
Kształcenie zawodowe jest prowadzone przez bogatą sieć szkół zawodowych wspomaganą przez centra kształcenia. Szkoły zawodowe mają bardzo szeroką ofertę. Niestety proponowane kierunki często się powtarzają, nawet na terenie poszczególnych gmin. Analizując ofertę dostępną w „Informatorze o publicznych szkołach ponadgimnazjalnych oraz o kwalifikacyjnych kursach zawodowych prowadzonych przez placówki województwa opolskiego na rok szkolny 2013/2014”, publikowanym przez Kuratorium Oświaty w Opolu⁵, można zauważyć największe skupienie szkół kształcących w zawodach: technik informatyk, ekonomista, mechanik, technik żywienia i usług gastronomicznych

⁵ Informator o publicznych szkołach ponadgimnazjalnych oraz o kwalifikacyjnych kursach zawodowych prowadzonych przez placówki województwa opolskiego na rok szkolny 2013/2014, http://www.kuratorium.opole.pl/informator/informator_2013_2014_2.pdf [24.08.2013].

itp. Do mniej licznych natomiast można zaliczyć technika edukujące w zakresie technologii chemicznej, elektroniki, technologii drewna, rolnictwa. Pomimo bogatej oferty w ostatnich czterech latach odnotowano spadek liczby uczniów pobierających naukę w szkołach zawodowych. W roku szkolnym 2009/2010 liczba uczniów techników wynosiła 13 735, rok później wzrosła do 14 253. Następne lata to nabór na poziomie 13 613 w roku szkolnym 2011/2012, natomiast w roku szkolnym 2012/2013 do szkół technicznych przyjęto 13 003 uczniów. Podczas analizy tych danych jest zauważalny spadek ilości uczniów kształcących się w tym rodzaju szkół. Przyczynia się do tego spadek populacji mieszkańców województwa⁶. Absolwenci gimnazjum, którzy rozpoczęli naukę w 2009 r. urodzili się w 1993 r. Liczba urodzeń żywych według Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego w Opolu w tym roku wynosiła 11 826, natomiast liczba urodzeń uczniów wchodzących do szkół ponadgimnazjalnych w roku szkolnym 2013/2014 (1996) to 10 308. Można zatem zaobserwować spadek liczby urodzeń o 12,8%. Analizując spadek ilościowy uczniów techników w omawianych latach, stwierdzono, że stosunek w 2009 r. do 2013 r. to spadek liczby uczniów o 5,3%. Można zatem przyjąć, że pomimo ogólnego spadku populacji, zainteresowanie nauką w technikach wzrasta. Tendencje w szkolnictwie zawodowym na przestrzeni ostatnich czterech lat uwidacznia wykres 2.

Wykres 2

Liczba uczniów szkół technicznych, którzy kształcili się w szkołach Opolszczyzny z uwzględnieniem urodzeń w wybranych latach

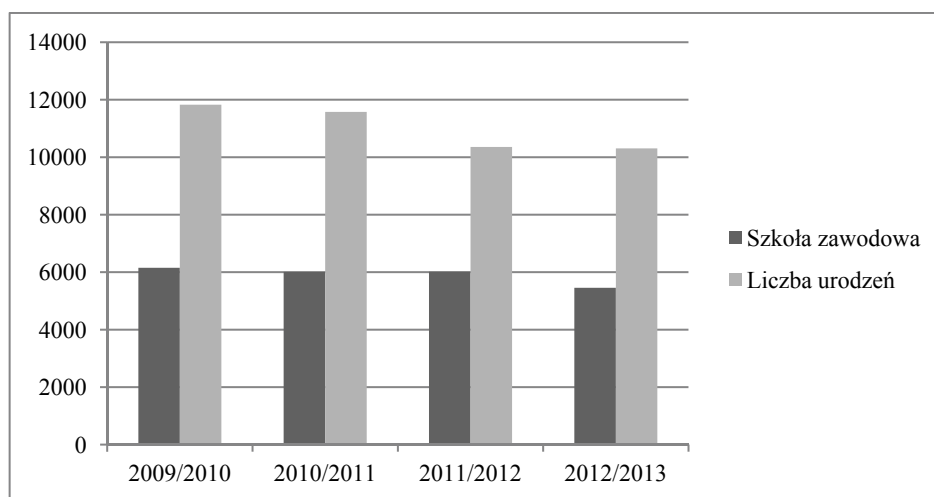
Źródło: Opracowanie na podstawie publikacji „Informacja. Kształcenie w województwie opolskim a potrzeby rynku pracy”.

⁶ Informacja. Kształcenie w województwie opolskim a potrzeby rynku pracy. Op. cit., s. 64.

Inaczej wygląda sytuacja, gdy dokona się analizy sytuacji w zasadniczych szkołach zawodowych. Wykres 3 pokazuje nabór do szkół województwa, z uwzględnieniem lat szkolnych oraz sytuacji demograficznej województwa. W roku szkolnym 2009/2010 w zasadniczych szkołach zawodowych uczyło się 6 154 uczniów, rok później oraz w roku szkolnym 2011/2012 odpowiednio 6 011 oraz 6 017. W roku szkolnym 2012/2013 nastąpił spadek liczby uczniów do 5 454⁷. Odnotowano zatem spadek o 11,4%. Jest on proporcjonalny do przedstawionego wcześniej spadku liczby narodzin. W związku z tym można wywnioskować, że zainteresowanie zasadniczymi szkołami zawodowymi nie zmieniło się. Znamionym jednak staje się fakt, że szkoły mające kształcić m.in. operatorów oraz monterów maszyn i urządzeń lub pracowników przy pracach prostych⁸ odgrywają coraz mniejszą rolę w strukturze kształcenia zawodowego w kraju.

Wykres 3

Nabór w szkołach województwa z uwzględnieniem lat szkolnych
oraz sytuacji demograficznej województwa

Źródło: Opracowanie na podstawie publikacji „Informacja. Kształcenie w województwie opolskim a potrzeby rynku pracy”.

⁷ Dane pozyskane z Kuratorium Oświaty w Opolu (w posiadaniu autora).

⁸ Podział zawodów godny z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 27 kwietnia 2010 r. w sprawie zawodów i specjalności dla potrzeb rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (Dz.U. 2010, nr 82, poz. 537).

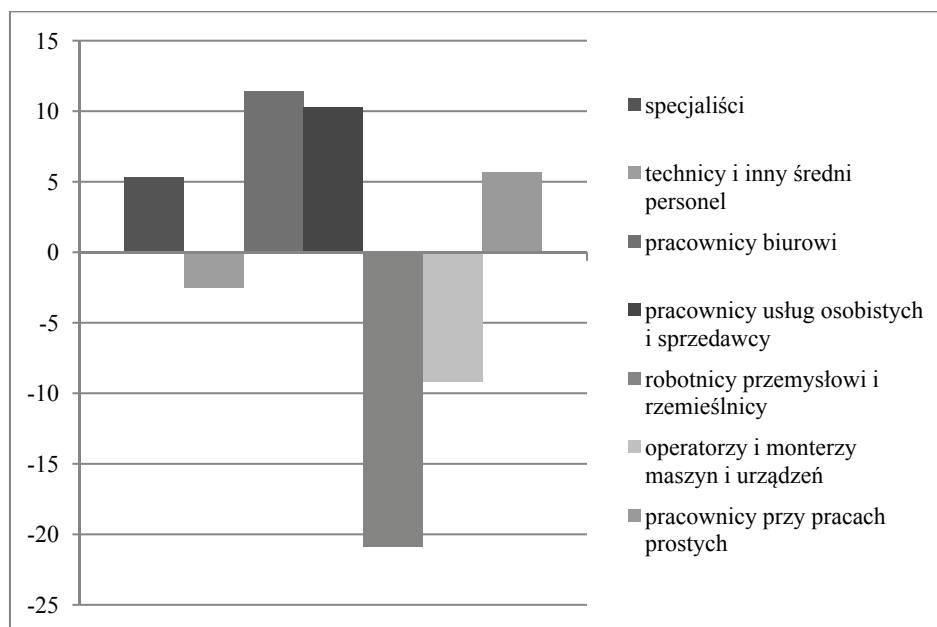
Nieuchronne wydaje się pytanie o przyczyny tej sytuacji i dlaczego wskutek widocznego wzrostu zainteresowania kształceniem zawodowym wypełnienie kształcenia w poszczególnych rodzajach szkół nie przebiega proporcjonalnie? Biorąc pod uwagę dwa typy szkół, tj. technika oraz zasadnicze szkoły zawodowe bezwzględnie te pierwsze, stosunkiem prawie 2,5 do 1, przodują w liczbie kształcących się uczniów. Na podstawie badań nad bilansem potrzeb zatrudnieniowych pracodawców i możliwości rynku pracy, zamieszczonych w raporcie podsumowującym III edycję badań projektu Bilans Kapitału Ludzkiego z 2012 r., pod redakcją J. Górniaka⁹, można stwierdzić, że zaburzone relacje pomiędzy kształceniem w technikach i zasadniczych szkołach zawodowych w dłuższym okresie mogą doprowadzić do zahamowania płynności rynku pracy województwa opolskiego. Zahamowanie to może objawić się brakiem pracowników w określonych grupach zawodowych, zwanych deficytowymi. Na wykresie 4 przedstawiono zapotrzebowanie na pracowników w województwie opolskim¹⁰, w podziale na wielkie grupy zawodowe. Badania zostały przeprowadzone w 2012 r. Wynika z nich, że najbardziej poszukiwanymi pracownikami na opolskim rynku pracy są przedstawiciele grupy „robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy” – zgodnie z danymi deficyt wynosi 20,9%, na drugim miejscu znajdują się „operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń” – 9% niedoboru pracowników. Można mówić również o 2,5% deficycie grupy zawodowej „technicy i inny średni personel”. Pozostałe zawody według badań, w podziale na wielkie grupy, są określone jako nadwyżkowe. Na uwagę zasługuje ponad 11% nadwyżki pracowników grupy pracowników biurowych. Nieco upraszczając można postawić tezę, że zdecydowana większość poszukiwanych pracowników jest przygotowywana przez zasadnicze szkoły zawodowe.

⁹ J. Górniak: *Młodość czy doświadczenie? Kapitał ludzki w Polsce. Raport podsumowujący III edycję badań BKL z 2012 roku*. Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2013, <http://bkl.parp.gov.pl/>

¹⁰ Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 27 kwietnia 2010 r. w sprawie zawodów i specjalności dla potrzeb rynku pracy oraz zakresu jej stosowania. Dz.U. 2010, nr 82, poz. 537.

Wykres 4

Zapotrzebowanie na pracowników w podziale na wielkie grupy zawodowe (%)

Źródło: Opracowanie na podstawie publikacji „Raport podsumowujący III edycję badań BKL z 2012 roku”.

2. Ambicje zawodowe młodzieży w kontekście mechanizmu weryfikacji uczniów podczas naborów do szkół

Gdy w 1998 r. rząd J. Buzka wprowadził reformę oświaty, jednym z jej założeń było wprowadzenie systemu sprawdzianów i egzaminów, mające na celu standaryzowanie warunków egzaminowania oraz doprowadzenie do porównywalności, nadanie egzaminom funkcji diagnostycznej i poprzez to oddziaływanie na poprawę jakości nauczania¹¹. Skutkiem wspomnianej reformy było również utworzenie trzyletniego gimnazjum, po ukończeniu którego uczniowie wybierają dalszą zawodową przyszłość. Ważnym sprawdzianem w cyklu kształcenia gimnazjalnego jest egzamin gimnazjalny. Jest on przeprowadzany na podstawie Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r.¹². Eg-

¹¹ M.J. Szymański: Kryzys i zmiana. Studia nad przemianami edukacyjnymi w Polsce w latach dziewięćdziesiątych. Wydawnictwo Naukowe Akademii Pedagogicznej, Kraków 2001, s. 18.

¹² Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 roku w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów oraz prowadzenia sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych. Dz.U. nr 83, poz. 562 ze zm.

zamin w nowej formie stosowanej od 2012 r. składa się z 3 części: humanistycznej z zakresu języka polskiego oraz historii i wiedzy o społeczeństwie, matematyczno-przyrodniczej z zakresu matematyki i z przedmiotów przyrodniczych oraz z języka obcego nowożytnego na poziomie podstawowym i rozszerzonym. Obowiązuje ocena w systemie procentowym, przy możliwych do uzyskania 100%. Suma procentowa zdobyta na egzaminie gimnazjalnym jest przeliczana na punkty i stanowi ważny argument podczas rekrutacji do szkoły ponadgimnazjalnej.

Nabór do szkół jest prowadzony na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 20 lutego 2004 r. w sprawie warunków i trybu przyjmowania uczniów do szkół publicznych oraz przechodzenia z jednych typów szkół do innych §8.1¹³ oraz Zarządzenia nr 3 Opolskiego Kuratora Oświaty z dnia 21 stycznia 2013 r.¹⁴. Dyrektor szkoły ponadgimnazjalnej na podstawie wymienionych aktów prawnych wraz z powołaną komisją rekrutacyjną opracowuje szczegółowe warunki rekrutacji, a następnie rada pedagogiczna do końca lutego danego roku uaktualnia w tym zakresie zapisy statutu placówki i podaje je do wiadomości kandydatów. Jest to regulamin rekrutacji obejmujący sposób przeliczania punktów na podstawie uzyskanych wyników egzaminu gimnazjalnego oraz inne określone możliwe do uzyskania punkty zgodnie z Rozporządzeniem z dnia 20 lutego, a także liczbę minimalną punktów (progi punktowe), które musi uzyskać uczeń chcący być przyjętym do wybranego oddziału szkoły. Poniżej podano wybrane progi punktowe niektórych szkół w województwie opolskim. Miasto Opole – licea ogólnokształcące od 110 do nawet 135 punktów, technika od 90 do 100. Licea ogólnokształcące w mieście Nysa – 100 punktów, w powiecie nyskim – 80, technika – 70. Kluczbork – licea ogólnokształcące – 90, technika – 70. Kędzierzyn-Koźle: licea ogólnokształcące – 90 punktów, technika – 75¹⁵. Teoretycznie uczniowie z mniejszą ilością punktów trafiają do zasadniczych szkół zawodowych.

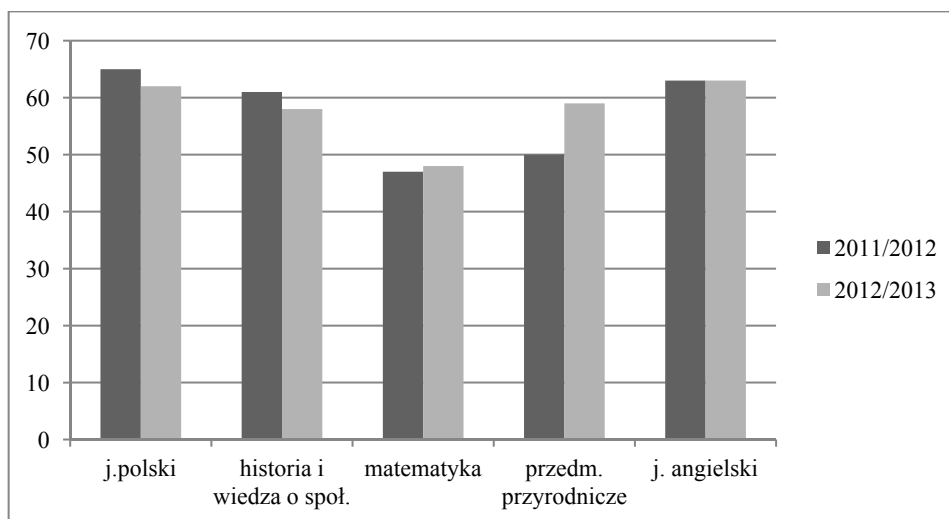
Na wykresie 5 przedstawiono wyniki średnie egzaminu gimnazjalnego przeprowadzonego w kraju w latach 2011/12 oraz 2012/13 w nowej formie.

¹³ Dz.U. z 2004 r. Nr 26, poz. 232 z późn. zm.

¹⁴ Zarządzenie nr 3 Opolskiego Kuratora Oświaty z dnia 21 stycznia 2013 w sprawie terminów rekrutacji do publicznych gimnazjów oraz terminów i zasad rekrutacji do szkół ponadgimnazjalnych dla młodzieży i dorosłych na rok szkolny 2013/2014.

¹⁵ Dane uzyskane od organów prowadzących właściwych dla danych jednostek (w posiadaniu autora).

Średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego w Polsce

Źródło: Roczne sprawozdania Centralnej Komisji Egzaminacyjnej w Warszawie.

W roku szkolnym 2012/2013 w części humanistycznej z zakresu języka polskiego średnio odnotowano wynik 62% (na 100% możliwych). Z historii i wiedzy o społeczeństwie 58%, w części matematyczno-przyrodniczej z zakresu matematyki 48%, z przedmiotów przyrodniczych 59% oraz języka obcego nowożytnego na poziomie podstawowym (przykładowo języka angielskiego) – 63%¹⁶. Dane te pozwalają na dokonanie przykładowego obliczenia punktacji ucznia w celu określenia jego potencjału przyjęcia do typu szkoły.

W Rozporządzeniu Opolskiego Kuratora Oświaty określono, że ilość punktów uzyskanych przez kandydata w procesie rekrutacji jest sumą punktów przeliczonych z egzaminu gimnazjalnego (w pięciu obszarach każdy p.p. jest mnożony przez 0,2 punktu) oraz z czterech ocen końcowych z przedmiotów szkolnych w tym obowiązkowo z języka polskiego oraz z trzech ustalonych przez dyrekcję szkoły. Dodatkowe 25 punktów kandydat może uzyskać za inne ponadprzeciętne osiągnięcia.

Przyjmując, że punktacja ucznia jest zgodna ze średnią krajową, otrzymał wszystkie końcowe oceny na poziomie dostatecznym oraz jego osiągnięcia nie pozwalają na otrzymanie dodatkowych punktów obliczono:

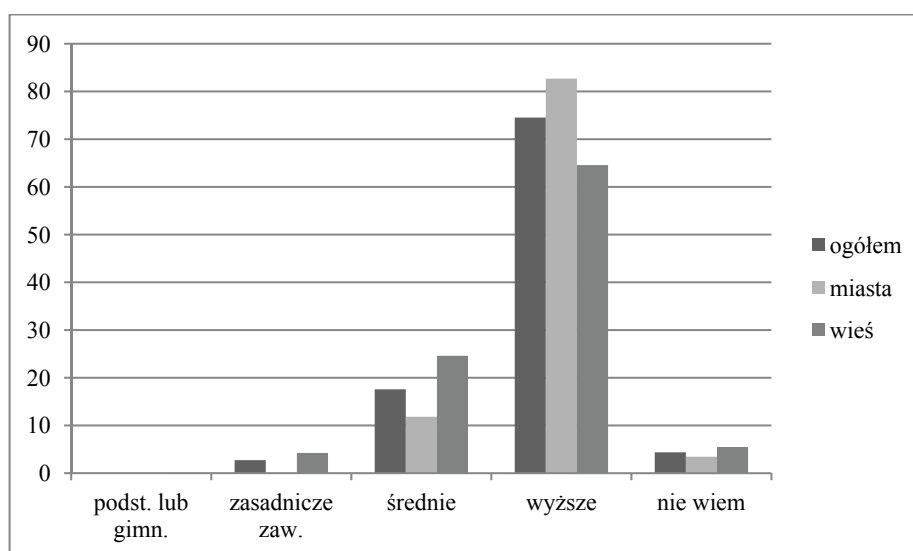
$$58 \text{ punktów (egzamin gimnazjalny)} + 34 \text{ (przedmioty)} = 92 \text{ punkty.}$$

¹⁶ Sprawozdanie. Wyniki krajowe egzaminu gimnazjalnego w 2013 roku, <http://www.cke.edu.pl/index.php/egzamin-gimnazjalny-left/informacje-o-wynikach> [22.08.2013].

Obliczenia te wskazują, że uczeń, który uzyskał wynik zbliżony do średniej krajowej, posiadając tylko oceny dostateczne, wskutek przeliczeń punktowych oraz ustalonych przez szkoły progów punktowych, osiąga potencjał do przyjęcia do większości szkół w województwie, nie wyłączając liceów ogólnokształcących. Można w związku z tym postawić tezę, że progi punktowe w większości szkół ponadgimnazjalnych nie powodują wstępnej selekcji, na skutek czego może dochodzić do niedostosowania poziomu nauczania do bardzo zróżnicowanego poziomu intelektualnego młodzieży.

Wykres 6

Oczekiwany przez osoby badane poziom wykształcenia dzieci według miejsca zamieszkania

Źródło: Opracowanie na podstawie „Informacje i opracowania statystyczne GUS”.

Konfrontując te informacje z danymi dotyczącymi ambicji edukacyjnych młodzieży i ich rodziców zawartymi w publikacji Głównego Urzędu Statystycznego „Wybory ścieżki kształcenia a sytuacja zawodowa Polaków”¹⁷, widać pewną prawidłowość, która wydaje się potwierdzać istniejącą tendencję rynkową. Podczas badań nad stopniem oczekiwań związanych z ambicjami edukacyjnymi młodzieży i ich rodziców blisko 75% rodziców określiło, że oczekują od swojego dziecka zdobycia wyższego wykształcenia. Sytuacja ta różniła się nieco w obszarze wiejskim – 64,57% i miejskim – 82,68%. Średnie wykształcenie było pożądane przez 17,57% badanych respondentów, natomiast wykształcenie za-

¹⁷ Wybory ścieżki kształcenia a sytuacja zawodowa Polaków. Informacje i opracowania statystyczne. GUS, Warszawa 2013, s. 71.

sadnicze zawodowe przez 2,73%. Nie jest więc zaskoczeniem fakt, że wobec braku jakiegokolwiek formalno-prawnej przeszkody, jaką kiedyś był egzamin do szkoły, a dziś według założeń reformy z 1998 r. powinien być próg punktowy, kandydaci wybierają szkołę o poziomie edukacyjnym bliższym ich ambicjom. Często odbywa się to pomimo niewystarczających predyspozycji intelektualnych ucznia, a jest powodowane głównie ambicjami jego oraz najbliższego otoczenia.

Podsumowanie

Pogarszająca się sytuacja demograficzna województwa opolskiego staje się najistotniejszym czynnikiem zagrażającym przyszłemu stabilnemu rozwojowi regionu. Sytuacja ta ma duży wpływ nie tylko na rynek pracy, ale również na przygotowujący kadry do wejścia na niego rynek edukacyjny. W artykule wskazano ułomności powodujące nieracjonalne nabory do szkół, mijające się często z oczekiwaniami pracodawców. Nie wspomniano dotąd o jeszcze jednym bardzo istotnym czynniku, który również jest pochodną złej sytuacji demograficznej. Dyrektorzy szkół, aby uniknąć redukcji zatrudnienia muszą utrzymać dotychczasową ilość uczniów, w związku z tym często obniżają próg przyjęć. Są świadomi tego, że to nabór (zależny od ilości chętnych) utrzyma szkołę bądź spowoduje jej likwidację. Jest to sytuacja sprzyjająca pozornemu spełnieniu wspomnianych wcześniej dużych oczekiwań edukacyjnych młodzieży i jej rodziców. Wszystkie te czynniki powodują sytuację, która często jest określana pewnym uogólnieniem – niedopasowanie systemu edukacji zawodowej do potrzeb rynku pracy. Można zgodzić się z tym twierdzeniem, dodając, że jest to tylko jeden z powodów niedopasowania, ale niezwykle istotny. Zdaniem autora artykułu jednym ze sposobów zapobiegania wspomnianej sytuacji jest ustanowienie progów przyjęć na odpowiednio wysokim poziomie, zapewniającym intelektualne dopasowanie ucznia do możliwości realizowania podstawy programowej. Działania te mogą znacznie poprawić efektywność kształcenia zawodowego.

Literatura

- Górnjak J.: Młodość czy doświadczenie? Kapitał ludzki w Polsce. Raport podsumowujący III edycję badań BKL z 2012 roku. Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2013, <http://bkl.parp.gov.pl/>
- Informacja. Kształcenie w województwie opolskim a potrzeby rynku pracy. Komisja Polityki Regionalnej, Gospodarki i Turystyki Sejmiku Województwa Opolskiego, Opole, październik 2013 (tekst niewydany – maszynopis, w dyspozycji autora artykułu).

- Informator o publicznych szkołach ponadgimnazjalnych oraz o kwalifikacyjnych kursach zawodowych prowadzonych przez placówki województwa opolskiego na rok szkolny 2013/2014, http://www.kuratorium.opole.pl/informator/informator_2013_2014_2.pdf [24.08.2013].
- Jończy R., Rokita-Poskart D.: Wpływ zagranicznych migracji zarobkowych na sytuację społeczno-demograficzną województwa opolskiego. ROPS, Opole 2012.
- Kotlorz D., Skórska A.: Kształcenie zawodowe kształcenie dorosłych jako determinanta zwiększenia zatrudnialności i zmniejszenia bezrobocia absolwentów. W: Współczesny rynek pracy. Red. D. Kotlorz. Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego, Katowice 2011.
- Mandrzejewska-Smól I.: Edukacyjno-zawodowe wybory młodzieży gimnazjalnej. Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz 2010.
- Podział zawodów godny z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 27 kwietnia 2010 r. w sprawie zawodów i specjalności dla potrzeb rynku pracy oraz zakresu jej stosowania. Dz.U. 2010, nr 82, poz. 537.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 20 lutego 2004 r. w sprawie warunków i trybu przyjmowania uczniów do szkół publicznych oraz przechodzenia z jednych typów szkół do innych. Dz.U. z 2004 r. Nr 26, poz. 232 z późn. zm.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 roku w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów oraz prowadzenia sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych. Dz.U. nr 83, poz. 562 ze zm.
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 27 kwietnia 2010 r. w sprawie zawodów i specjalności dla potrzeb rynku pracy oraz zakresu jej stosowania. Dz.U. 2010, nr 82, poz. 537.
- Sprawozdanie. Wyniki krajowe egzaminu gimnazjalnego w 2013 roku, <http://www.cke.edu.pl/index.php/egzamin-gimnazjalny-left/informacje-o-wynikach> [22.08.2013].
- Szymański M.J.: Kryzys i zmiana. Studia nad przemianami edukacyjnymi w Polsce w latach dziewięćdziesiątych. Wydawnictwo Naukowe Akademii Pedagogicznej, Kraków 2001.
- Wybory ścieżki kształcenia a sytuacja zawodowa Polaków. Informacje i opracowania statystyczne. GUS, Warszawa 2013.
- Zarządzenie nr 3 Opolskiego Kuratora Oświaty z dnia 21 stycznia 2013 w sprawie terminów rekrutacji do publicznych gimnazjów oraz terminów i zasad rekrutacji do szkół ponadgimnazjalnych dla młodzieży i dorosłych na rok szkolny 2013/2014.

THE IMPACT OF CAREER ASPIRATIONS OF LOWER SECONDARY SCHOOL STUDENTS ON CHANGES IN THE STRUCTURE OF VOCATIONAL EDUCATION, BASED ON DATA FROM OPOLSKIE VOIVODESHIP

Summary

The change of career aspirations among students who have just started secondary education is a determinant of changes in the network of secondary schools. That is mostly apparent when we analyse the intake of students during the successive school

years. While basic vocational schools are less and less common in school complexes, technical schools gain more popularity among the young. Many questions that arise with respect to the future of the Polish labour market reflect the most important concern: will the market provide any qualified craftsmen? The author of the article tries to find out what the cause of the situation might be – whether educational background in a primary school and “gimnazjum” (lower secondary school) is so high, or whether the level of education in a “technikum” (technical secondary school) had been adjusted (lowered) to students' expectations. The objective of this paper is to highlight this trend and look for the reasons of the phenomenon.